

MEMORY OF WATER:

Stocznia Od Nowa

Raport: Dialog w procesie, Gdańsk 2019-2020

PARTNERZY
PROJEKTU

Projekt współfinansowany w
ramach programu Unii Europejskiej
„Kreatywna Europa”

Partner Naukowy projektu MoW:

Partner Strategiczny MoW:

**ZESPÓŁ
PROJEKTOWY**

Realizacja:

Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku

www.nck.org.pl

Magdalena Zakrzewska-Duda	Koordinacja projektu MoW w Gdańsku
Roman Sebastyański	Kurator procesu City LAB STOCZNIA OD NOWA (University of the West of Scotland)
Agnieszka Wołodźko	Kuratorka rezydencji artystycznych w Gdańsku
Katarzyna Szewciów	Produkcja
Marta Korga –Bistram	Promocja
Radek Jachimowicz	Produkcja wydarzeń on-line

„Raport: Dialog w Procesie 2019-2020”

Opracowanie tekstów:

Redakcja:

Opracowanie graficzne:

Roman Sebstański

Magdalena Zakrzewska-Duda

BoTak Studio

WPROWADZENIE

Pod koniec 2018 roku zainaugurowany został europejski projekt artystyczny pt. „Memory of Water” (MoW), współrealizowany przez Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku. **W ramach „MoW” wskazywaliśmy na potencjał położonego na nabrzeżach dziedzictwa przemysłowego w kontekście urbanistyki i rozwoju lokalnych społeczności.** W ciągu kolejnych dwóch lat współpracy, partnerzy z europejskich miast – **NCK z Gdańska (Polska), Fablevisions z Glasgow-Govan (Szkocja), Ormston House z Limericku (Irlandia), Miasta Levadii (Grecja), Miasta Ostendy (Belgia) oraz lidera projektu Intercultu ze Sztokholmu (Szwecja)** zrealizowali rezydencje artystyczne zakończone interwencjami w przestrzeni, a także debaty/warsztaty w formie City Lab, cyfrową platformę dla artystycznych prezentacji i wymiany doświadczeń, oraz filmy dokumentujące projekt.

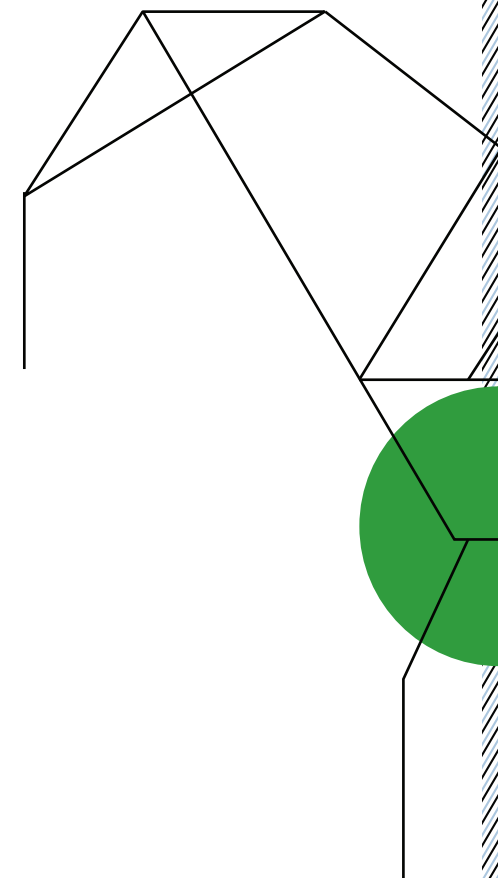
Podsumowując w niniejszej publikacji gdańską edycję projektu w zakresie dialogicznego procesu STOCZNIA OD NOWA **pragniemy podziękować wszystkim artyst(k)om, ekspert(k)om, partnerom oraz osobom i organizacjom, które wspierały ten projekt i czynnie w nim uczestniczyły.** Mamy również nadzieję na jego kontynuację, zarówno w skali lokalnej, jak i w wymiarze europejskim.

Lawrence Ugwu

Dyrektor Nadbałtyckiego Centrum Kultury w Gdańsku

Magdalena Zakrzewska-Duda

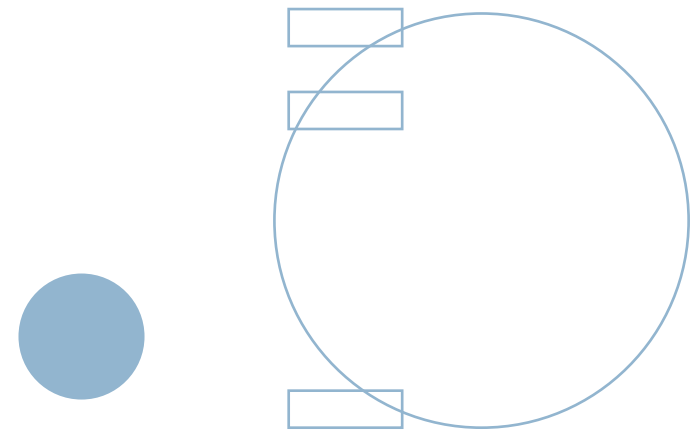
Koordynatorka gdańskiej edycji projektu MoW

Zapraszamy na www.memoryofwater.eu

KONTEKST

Gdańska część „Memory of Water” poświęcona była w całości nadwodnym terenom dawnej Stoczni Gdańskiej. Kontekstem naszych działań był zarówno ogromny potencjał historyczny tego miejsca (pretendującego do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO), związany z produkcją stoczniową oraz narodzinami Solidarności, jak również możliwości rozwoju tego obszaru, zgodnie z aspiracjami mieszkańców/Gdańska i światowymi tendencjami w kulturze i urbanistyce. Inicjatorem i liderem otwartej, publicznej dyskusji byli ludzie kultury, sztuki i edukacji (zgodnie z aktualną metodą Cultural-Planning). Była to jednocześnie swoista kontynuacja tradycji wieloletnich działań „Kolonii Artystów i Aktywistów” Stoczni Gdańskiej, za-

kończonych podniesieniem świadomości społecznej, odnośnie wysokiej rangi dziedzictwa kulturowego dawnych terenów Stoczni Gdańskiej i w konsekwencji, zwiększeniem zakresu ich prawnej ochrony. **To nowatorskie w Gdańsku – dialogiczne i partycypacyjne podejście do planowania przyszłości tego wyjątkowego miejsca znalazło odzwierciedlenie w nazwie naszego lokalnego procesu City Lab, tj. STOCZNIA OD NOWA.**

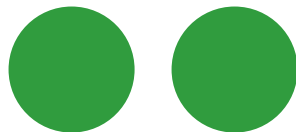

**METODOLOGIA
I PROCES:
WPROWADZENIE**

W procesie STOCZNIA OD NOWA przyjęliśmy metodę publicznego ujawniania marzeń, aby wyobrazić sobie i wymyślić naszą wspólną, upragnioną przyszłość dawnych terenów Stoczni Gdańskiej, z szacunkiem dla jej wspólniejszej historii i tradycji. Prace nad projektem zostały zainaugurowane w styczniu 2019 roku przez grono 20 niezależnych artystek/ów i ludzi kultury. **Przedstawione przez nich różnorodne marzenia zostały pogrupowane przez kuratora procesu, Romana Sebastyańskiego, w sześć głównych kategorii tematycznych: PAMIĘĆ; SZTUKA; WODA I PRZESTRZENIE PUBLICZNE; PRODUKCJA; ZIELEŃ I EKOLOGIA oraz DIALOG, a następnie opublikowane na blogu STOCZNIA OD NOWA.** Rozsyłane do kolejnych zapraszanych uczestniczek/ków projektu, zainicjowały otwartą, publiczną dyskusję o formach przekształceń dawnych terenów Stoczni.

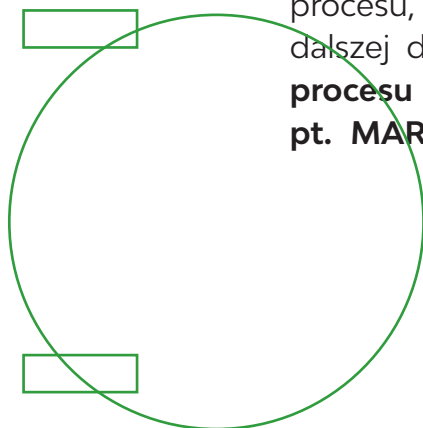
Do prezentacji pomysłów kształtowania przyszłości tego obszaru, dołączyli następnie (w marcu 2019 r.) przedstawicielki/le właściciele terenów oraz pracownice/y publicznych wyższych uczelni i instytucji kultury. Obok kwestii pamięci miejsca, dyskutowane były głównie sposoby poprawy jakości przyszłych przestrzeni publicznych, poprzez powiązanie ich z atrakcyjnym frontem wodnym oraz wzbogacenie przez sztukę publiczną. **Po raz pierwszy, w kontekście debaty nad przyszłością terenów postoczniowych pojawiła się tematyka zieleni i zrównoważonego rozwoju.** Bardzo istotne były również same metody dialogowania i ich efektywności, jako swego rodzaju pamięć i kontynuacja **zrodzonych tu ideałów Solidarności.** Dyskusje były kontynuowane on-line.

Zapraszamy na www.stoczniaodnowa.pl

**METODOLOGIA
I PROCES: LOKALNE
I EUROPEJSKIE
SIECIOWANIE**

W czerwcu 2019 r. odbyło się kolejne spotkanie kilkudziesięciu uczestników/czek procesu City Lab, z udziałem wiceprezydenta Gdańska, Piotra Grzelaka oraz dr Tomasza Jeleńskiego, Prezesa Zarządu INTBAU Polska (partnera naukowego gdańskiej części MoW). Kurator procesu, Roman Sebastyański, podsumował dotychczasowe wyniki, po czym poprowadził dialogiczne warsztaty w formie *charette*. **W ich rezultacie powstała lista konkretnych pomysłów dotyczących form dalszych przekształceń dawnych terenów Stoczni Gdańskiej.** Została ona przedstawiona zagranicznym artystom jako inspiracja dla ich interwencji w tej przestrzeni. Rozesłano ją też do wszystkich uczestników procesu, w celu jej akceptacji i/lub poddaniu dalszej dyskusji. **Podsumowaniem tej części procesu było międzynarodowe spotkanie pt. MARZENIA DO SPEŁNIENIA (paździer-**

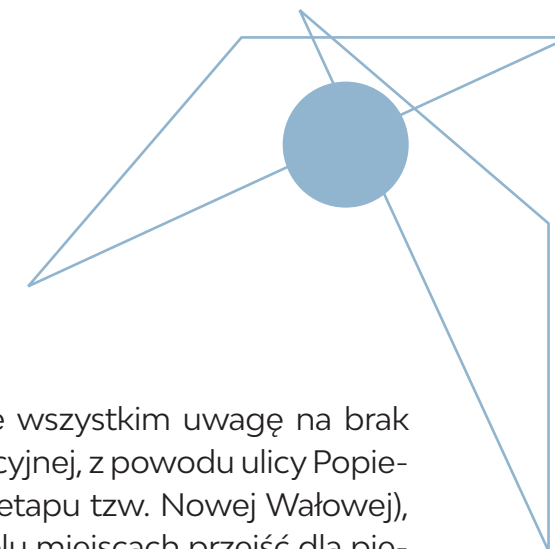
nik 2019 r.) z udziałem wszystkich partnerów projektu oraz ekspertki prof. Katarzyny Kosmali z University of the West of Scotland (partnera naukowego MoW) oraz Trevora Daviesa, dyrektora artystycznego Festiwalu Metropolis w Kopenhadze, eksperta z dziedziny Cultural Planning.

Warto tu wspomnieć o efekcie synergii uzyskanym dzięki udziałowi artystek/ów i przedstawicieli/li partnerstwa MoW na konferencji międzynarodowego projektu [SOS CLIMATE WATERFRONT RISE PROJECT](#) uczelni wyższych oraz instytucji nie akademickich w ramach programu Horyzont 2020. Konferencję i prezentację prac po-warsztatowych zorganizował w czerwcu 2019 r. Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej. Łącznikiem pomiędzy dwoma projektami była europejska sieć współpracy [River//Cities Platform](#).

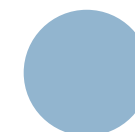
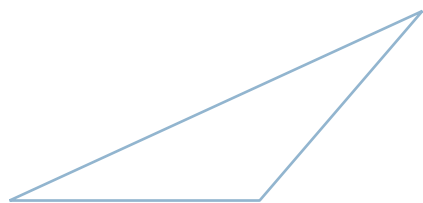
**METODOLOGIA
I PROCES 3:
MAPY
WYOBRAŻENIOWE**

Ważną częścią naszego dialogu w procesie by **cykl badań naukowych (maj-czerwiec 2019 r.), z udziałem grupy dawnych Stoczniovców, jak również studentów/ek Uniwersytetu Gdańskiego (UG) i zagranicznych artystek/ów MoW.** Ich celem było poznanie wrażeniowej percepcji przestrzeni dawnej Stoczni Gdańskiej u każdej z tych trzech różnych grup. Badania przeprowadzone metodą map wyobrażeniowych przez dr Klaudię Nowicką z Katedry Geografii Społeczno-Ekonomicznej UG, we współpracy z Romanem Sebastyańskim, wykazały że tereny postoczniove są pełne różnorodnych wrażeń, jako zupełnie „inny świat” oraz swoiste „miasto w mieście”. Dla większości badanych, woda była traktowana bardziej jako krawędź obszaru, zwykle gdzieś na uboczu. Dla młodych osób był to wrażeniowo najważniejszy element terenów dawnej Stoczni – jednak bardzo słabo dostępny i wykorzystany.

Zwrócili oni przede wszystkim uwagę na brak ciągłości komunikacyjnej, z powodu ulicy Popiełuszki (pierwszego etapu tzw. Nowej Wałowej), pozbawionej w wielu miejscach przejść dla pieszych, jako wrażeniowej bariery w swobodnym dotarciu nad wodę. Młodzi ludzie wykazywali przy tym ogromną chęć uczestniczenia w planowaniu różnych elementów przestrzeni i proponowania zmian, jak np. apelowanie o ułatwienie dostępu i lepsze zagospodarowanie obszaru frontu wodnego, czy lokalizację różnorodnych terenów zielonych.

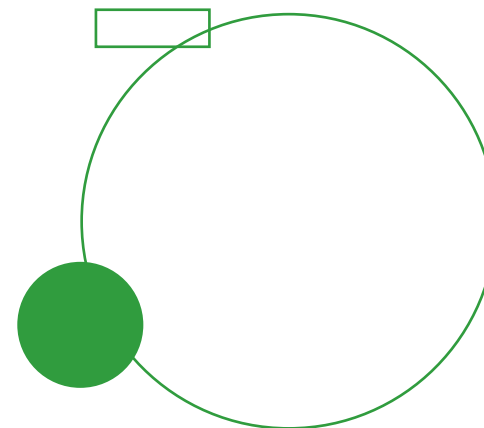
Efekty warsztatów zostały zaprezentowane w październiku 2019 r. na międzynarodowym spotkaniu w NCK pt. MARZENIA DO SPEŁNIENIA. (por. wyżej).

ARTYSTYCZNE
INTERWENCJE

W dn. 3-9.06.2019 r. w Gdańsku odbyła się **pierwsza rezydencja w ramach projektu „Memory of Water”, która miała charakter badawczy. Wzięli w niej udział artyści: Mary Conroy (Irlandia), Tara s. Beall (Wielka Brytania), Siegfried Vynck (Belgia), Jonas Myrstrand (Szwecja), Iwona Zając (Polska), Ira Brami (Grecja). Towarzyszyła im Mary Conlon (Irlandia), Dyr. Artystyczna MoW.** Twórcy działali jak etnografowie, badający lokalną specyfikę, przeszłe i obecne problemy oraz aktualne wątki (Foster, 1995). Jesienią, 13-19.10.2019 r., miała miejsce **rezydencja produkcyjna pt „Stocznia (powrót)”**. W czasie jej trwania artyści realizowali interwencje artystyczne, przygotowane w oparciu o zdobytą wcześniej wiedzę oraz dokumenty archiwalne. Wątki tematyczne ich działań odzwierciedlały tematy omawiane przez lokalnych interesariuszy podczas serii City Labs, poświęconych przyszłości Stoczni. Były one związane ze spuścizną stoczni, lokalną specyfiką pracy zatrudnionych tam robotników, towarzyszącymi jej problemami i zagrożeniami, a także z zagadnieniem pamięci o tym niezwykłym miejscu. **Większość akcji miała charakter włączający do współ-**

pracy lokalną publiczność. Podążały one za pragnieniami społecznymi, nie były pomyślane jako gotowe dzieła przeznaczone na indywidualne prezentacje dla publiczności. **Realizowane poprzez efemeryczne, przejściowe działania, miały raczej na celu zainicjowanie kolejnych wydarzeń i debat, otwierając tym samym zainicjowany projektem proces na przyszłość i zapewniając jego trwałość.**

Dla dyskusji o przyszłości tej przestrzeni miejskiej najbardziej inspirujące okazały się działania, które podjęły temat obecnej tam natury: działalności miejscowej szklarni, nastawionej na potrzeby stółki robotniczej, amatorskiej uprawy kwiatów przez stoczniowców, próbujących estetyzować na własną rękę industrialne otoczenie, a także postulat ponownego zazielenienia tego terenu.

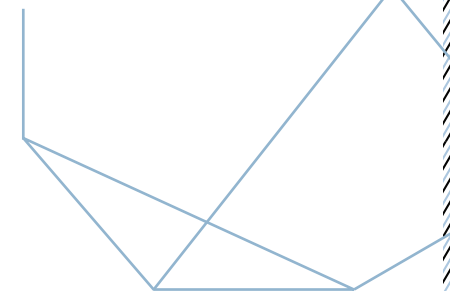
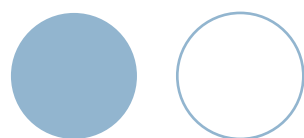
Oprac. Agnieszka Wołodźko

WARSZTATY NARODOWEGO INSTYTUTU DZIEDZICTWA (NID)

W sierpniu 2020 r. odbyły się partycypacyjne warsztaty, zorganizowane przez NID. Ich celem było wsparcie procesu opracowania nowej strategii rozwoju, wraz z ogólną, zmodyfikowaną koncepcją zagospodarowania obszaru Stoczni Gdańskiej. Oba te dokumenty staną się elementem Planu Zarządzania, jako załącznika do wniosku o wpis Stoczni Gdańskiej na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. W spotkaniu wzięli udział przedstawicielki/le prawie 70 organizacji, firm i instytucji, jako interesariuszy zaangażowanych w procesy przekształceń terenów Stoczni Gdańskiej. Do udziału w warsztatach zostały zaproszone koordynatorki projektu „Memory of Water” z Nadbałtyckiego Centrum Kultury oraz kurator procesu STOCZNIA OD NOWA, Roman Sebastyański. **Spotkanie**

stanowiło okazję do zaprezentowania wizji i misji, jak również celów strategicznych i najważniejszych zadań zawartych w naszym dokumencie „Marzenia do Spełnienia” w odniesieniu do aspektów dziedzictwa kulturowego Stoczni Gdańskiej, w tym przede wszystkim tradycji produkcji przemysłowej oraz społecznej, dialogicznej Solidarności i „zielonego” dziedzictwa.

Artykuł NID: [STOCZNIA GDAŃSKA - I Spotkanie Interesariuszy Planu Zarządzania](#)

NATURA STOCZNI

Publiczne i wizjonerskie myślenie o przyszłości dawnych terenów Stoczni Gdańskiej miało w dużym stopniu charakter ekologiczny. Znalazło to swój strategiczny wyraz w przesłaniu naszej wspólnej misji jako **ekologiczne (z)rozumienie i wykorzystanie historycznej przeszłości tego miejsca dla jego (wymarzonej) przyszłości**.

Latem 2020 roku przeprowadziliśmy serię czterech dyskusji pogłębiających wątki zawarte w marzeniach z kategorii ZIELEŃ I EKOLOGIA. W cyklu tym pt. „Miasto Naszych Marzeń: Natura Stoczni”, wspólnie z zainteresowanymi uczestni(cz)kami, zajęliśmy się zrozumieniem znaczeń i wartości najważniejszych elementów dziedzictwa kulturowego Stoczni Gdańskiej, a więc idei solidarności oraz przemysłowej produkcji, w celu ich wykorzystania do wyobrażenia sobie i zaplanowania ekologicznych form życia w przyszłej, nadwodnej dzielnicy Gdańska. Zdaniem uczestniczek/ków dyskusji, idea solidarności może być wciąż żywa i atrakcyjna, tylko trzeba w nią włączyć nowe i aktualne treści (we

współczesnych kontekstach). **Idea solidarności wiąże się z wolnością, a ta z kolei z równością. Solidarność polega na równości (traktowania, dostępu, uczestnictwa), bez wykluczania kogokolwiek – w tym również roślin i zwierząt.** Stąd postulat, by na terenach postoczniowych tworzyć publiczne, niekomercyjne przestrzenie otwarte i przyjazne dla wszystkich żywych istot, w tym rewitalizować lub tworzyć w nowej formie elementy „zielonego” dziedzictwa Stoczni. Uważamy, że w narracji o przyszłości tego miejsca dużo uwagi należy poświęcić wodzie i powietrzu, jak również faunie i florze, które będą kształtować w tym miejscu harmonijne środowisko zdrowego i szczęśliwego wspólnego życia.

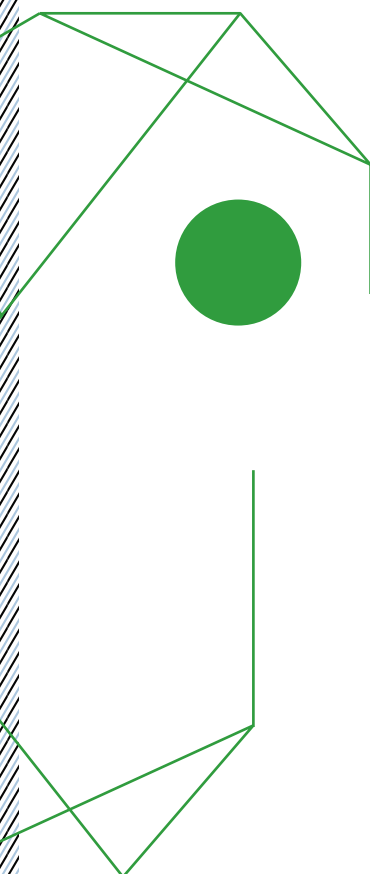
Opis procesu: [„Natura Stoczni”](#)

Posłuchaj podcastów:

[„Miasto naszych marzeń: Natura stoczni”](#)

Oglądaj webinarium:

[„Stocznia od Nowa – Natura Stoczni”](#)

**EFEKTY CYKLU
CITY LAB
„STOCZNIA OD NOWA”**

Zasadnicze efekty prawie rocznego procesu publicznej dyskusji na temat pożądanych społecznie form i zasad dalszych przekształceń terenów postoczniowych zostały przedstawione na spotkaniu podsumowującym proces City Lab w grudniu 2019 roku. **Do najważniejszych efektów tego procesu należy zaliczyć zebranie i zintegrowanie we wspólnych, dialogicznych działaniach, ponad 50 rozproszonych osób, grup, organizacji, firm i instytucji, zaangażowanych do tej pory oddzielnie w procesy przekształceń tych terenów, a następnie stworzenie pierwszej – w historii planowania rozwoju tego obszaru – wspólnej wizji, misji i strategii rozwoju tego szczególnego miejsca, sformułowanej i opublikowanej w dokumencie pt. [„Marzenia do Spełnienia. Raport: Dialog w procesie, Gdańsk 2019”](#).** Dokument ten został rozesłany do wszystkich uczestników i uczestniczek procesu, oraz do wszelkich urzędów, instytucji, organizacji i osób zainteresowanych przyszłością terenów postoczniowych. Otrzymaliśmy wiele wyrazów aprobaty dla wypracowanych w dialogicznym procesie

rezultatów – wśród nich znalazły się listy ze słowami uznania od [Prezydent Gdańska pani Aleksandry Dulciewicz](#) i [Wice Prezydenta Gdańska Piotra Grzelaka](#).

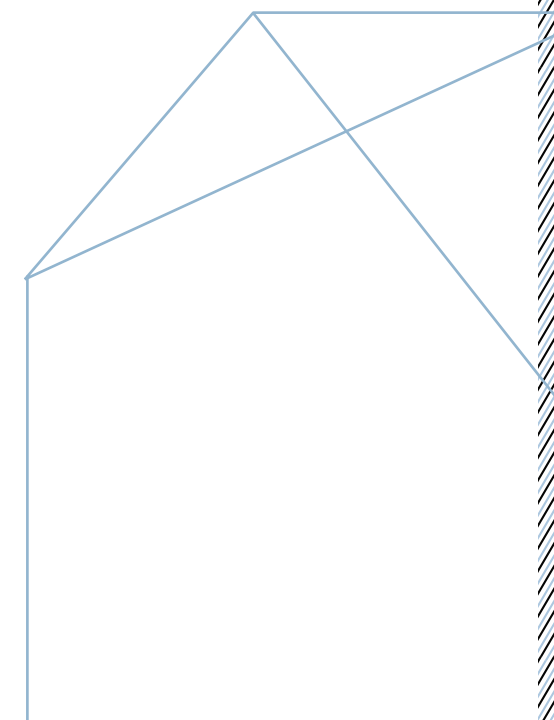
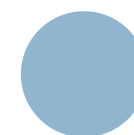
W 2020 r. wyniku warsztatów NID oraz cyklu „Natura Stoczni”, lista „Marzeń do Spełnienia” została uzupełniona i zmodyfikowana. Sześć początkowych kategorii (PAMIĘĆ; SZTUKA; WODA I PRZESTRZENIE PUBLICZNE; PRODUKCJA; ZIELEŃ I EKOLOGIA oraz DIALOG) zostało zredukowanych do dwóch podstawowych: PRZESZŁOŚĆ, rozumiana głównie jako dziedzictwo kulturowe Solidarności i przemysłowej produkcji oraz PRZYSZŁOŚĆ, rozumiana głównie w kategorii ekologii i zrównoważonego rozwoju. **W tym kontekście, najbardziej związłym hasłem podsumowującym efekty projektu STOCZNIA OD NOWA jest PRZESZŁOŚĆ dla PRZYSZŁOŚCI, czyli zestaw konkretnych postulatów bazujących na tradycji miejsca oraz określających sposoby ekologicznego i zrównoważonego ich wykorzystania w tworzeniu tu nowej, nadwodnej dzielnicy Gdańska.**

Ściągnij pdf: [STOCZNIA OD NOWA. MARZENIA DO SPEŁNIENIA. Wersja 2020](#)

REKOMENDACJE

Na bazie doświadczeń dwuletniego procesu STOCZNIA OD NOWA, będącego częścią europejskiego programu „Memory of Water” można wygenerować kilka zasadniczych rad, czy zaleceń o ogólnym, metodologicznym charakterze, które mogą poprawić efektywność wielu innych podobnych przedsięwzięć w przyszłości. Do najistotniejszych należy zaliczyć oparcie partycypacyjnego i dialogicznego procesu poszukiwania optymalnych rozwiązań na publicznym ujawnieniu indywidualnych marzeń i pragnień; wykorzystanie znaczeń i wartości dziedzictwa kulturowego do budowy wizji przyszłości oraz uwzględnienie w tej wizji zasad ekologii i zrównoważonego rozwoju.

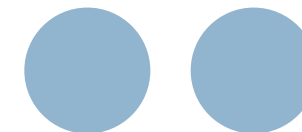
Z drugiej strony **mamy nadzieję, że poniższe wskazówki będą także wzięte pod uwagę w kolejnych etapach przekształceń postoczniowych w Gdańsku.**

**PUBLICZNA DEBATA
W FORMACIE
DIALOGICZNYCH
MARZEŃ
(DIALOGIC DESIRES)**

Zgodnie z założeniami metodologii programu „Memory of Water”, **podstawą działania w procesie STOCZNIA OD NOWA była społeczna partycypacja, oparta na swobodnym, publicznym dialogu, zainicjowana i poprowadzona lokalnie przez środowiska kultury i sztuki.** Jej celem było wygenerowanie społecznej wiedzy dotyczącej form i zasad dalszych przekształceń terenów postoczniowych. **Innowacyjnym rozwiązaniem, które doskonale się tu sprawdziło, było zastosowanie metody publicznego ujawniania marzeń uczestników/czek projektu, tak aby wymyślić wspólną wymarzoną przyszłość dawnych terenów Stoczni Gdańskiej, z szacunkiem dla jej wspinających historii i tradycji.** Metoda ta potwierdziła wcze-

śniejsze założenie, że swoboda ludzkiej wyobraźni najlepiej spełnia się w marzeniach i pragnieniach. Razem zauważyliśmy, że w szybko zmieniającym się świecie, dzięki ogromnej dynamice zmian technologicznych, granice możliwości rozwoju miasta wyznaczone są już bardzo często jedynie przez możliwości naszej wyobraźni – tej zbiorowej i wspólnie wydyskutowanej. Kreatywność to potężne narzędzie zmian – uwolniona dzięki marzeniom, podpowiada nam nowe, nieoczywiste rozwiązania oraz tworzy nowe relacje. W procesie STOCZNIA OD NOWA zaangażowanie i wspólne snucie wizji przez około 50 osób pozwoliły nam na stworzenie określonego zasobu konkretnej wiedzy i efektywnej sieci współpracy.

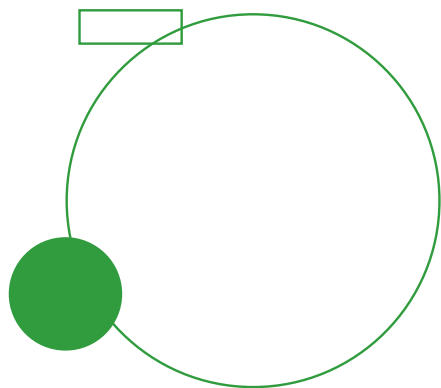

DZIEDZICTWO PODSTAWĄ DLA SOLIDARNEGO TWORZENIA PRZYSZŁOŚCI

Bardzo ciekawym i ważnym odkryciem w procesie STOCZNIA OD NOWA była ogromna rola kulturowego dziedzictwa tego szczególnego miejsca (zarówno materialnego, jak i niematerialnego), ujawniona spontanicznie w publicznych prezentacjach marzeń i pragnień jego uczestników/czek.

Zgodzili się oni, że **specyficzną unikalność tworzonej aktualnie dzielnicy Gdańska powinna być wynikiem czerpania z lokalnych tradycji i tożsamości miejsca**. Nie da się tego uzyskać kopiując rozwiązania z innych miast. Niestety, najważniejszy symbol stoczniowego dziedzictwa - społeczna solidarność - jest obecnie pojęciem głównie historycznym, zawłaszczonym przez polityków, jako przestrzeń społecznych podziałów. Jego wartość jest przez to znaczeniowo martwa dla młodego pokolenia. Jednocześnie, idea solidarności może (oraz powinna)

być wciąż żywa i atrakcyjna, należy tylko w nią włączyć uaktualnione treści (we współczesnych kontekstach) związane z wolnością i równością: traktowania, dostępu, uczestnictwa itp. W kontekstach przekształceń terenów dawnej Stoczni Gdańskiej, **kontynuację idei solidarności zapewniliśmy przede wszystkim, w przyjętej otwartej i partycypacyjnej formule całego projektu**. Każdy zainteresowany przyszłością tego miejsca, w tym przede wszystkim dawni Stoczniowcy i ich rodziny, mógł się włączyć do dyskusji, na równi z przedstawicielami właścicieli terenów, władz miasta i ekspertami. Efektem naszego solidarnościowego myślenia stało się też m.in. postulowane zapewnienie dostępu do wysokiej jakości warunków życia, dla ludzi o różnej zamożności, poprzez zrównoważenie warunków oferty mieszkaniowej i usługowej na tym terenie.

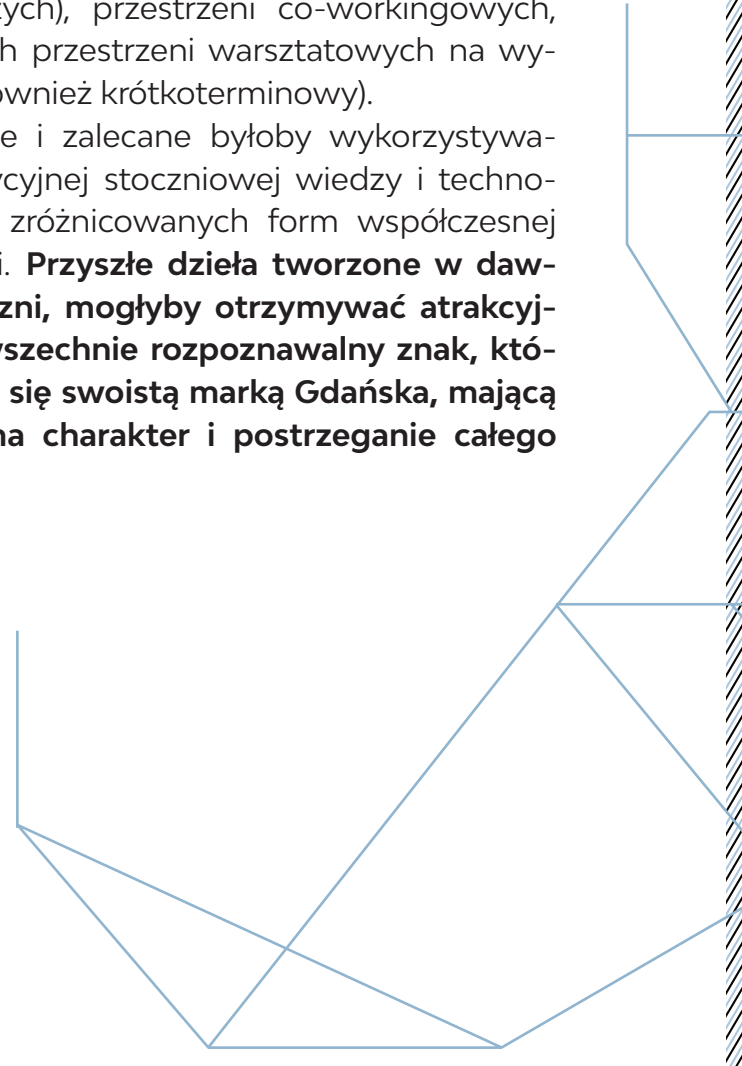

TRADYCJA
W ROZWOJU
PRODUKCJI:
OBIEKTÓW I IDEI

Począwszy od 2000 roku, przemysłowa produkcja statków coraz szybciej zanika na dawnym terenie Stoczni, ustępując logice przekształceń tego miejsca w nową, nadwodną dzielnicę Gdańska. Wpisując się tę logikę, uczestnicy procesu STOCZNIA OD NOWA, przyjęli wspólnie postulat, żeby **obok tworzenia w tym miejscu warunków do zamieszkania i rekreacji, jak również różnego typu usług, zapewnić odpowiednie warunki także do kontynuowania na tym obszarze różnych form produkcji/wytwórczości (także intelektualnej, w tym artystycznej i kulturalnej)**. Mogłoby temu sprzyjać tworzenie tu różnego typu inkubatorów

przedsiębiorczości, startupów itp., nieuciążliwych zakładów produkcyjnych (w tym rzemieślniczych), przestrzeni co-workingowych, otwartych przestrzeni warsztatowych na wynajem (również krótkoterminowy). Wskazane i zalecane byłoby wykorzystywanie tradycyjnej stoczniowej wiedzy i technologii dla zróżnicowanych form współczesnej produkcji. **Przyszłe dzieła tworzone w dawnej Stoczni, mogłyby otrzymywać atrakcyjny i powszechnie rozpoznawalny znak, który stanie się swoistą marką Gdańska, mającą wpływ na charakter i postrzeganie całego miasta.**

**EKOLOGICZNA
HARMONIA
PRZYSZŁOŚCI**

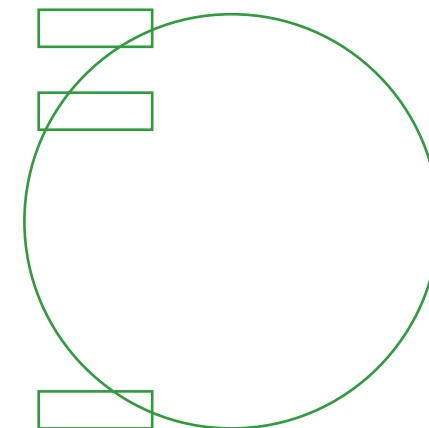
Zdaniem uczestników projektu STOCZNIA OD NOWA, **przekazywanie znaczeń i wartości dziedzictwa kulturowego tego miejsca, w tym przede wszystkim idei solidarności, należy realizować nie tylko poprzez (martwe) muzea, czy pomniki, itp. lecz przede wszystkim poprzez tworzenie bieżących (żywych) i autentycznych sytuacji, opartych na przyjaźni, współpracy, wzajemnej pomocy itp. wobec WSZYSTKICH żywych istot (w tym „istot nieludzkich”, używając określenia naszej Noblistki, Olgi Tokarczuk).** Ich symbolicznym nośnikiem może być również przyroda, która zgodnie z naszą solidarnościową filozofią myślenia i działania, nie powinna być wykluczana z takich rewitalizacyjnych procesów, lecz być ich równoprawnym uczestnikiem, harmonijnie równoważąc wartości tradycji z aspiracjami nowoczesności.

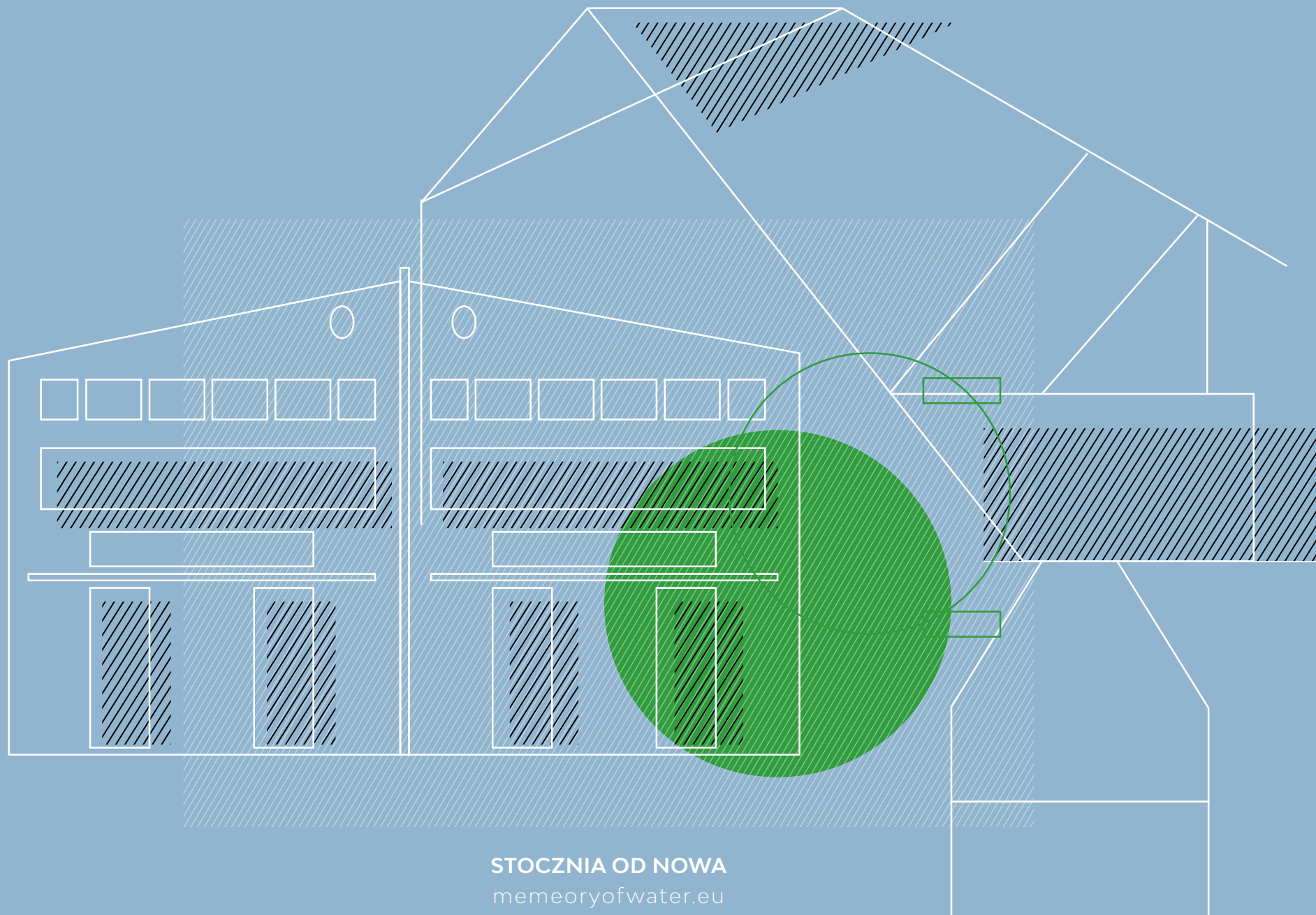
Niebiesko-zielone dziedzictwo stoczni wywodzące się z istniejących tu niegdyś kanałów, potoków, jak również łąk, drzew, skwerów i założeń ogrodowych, może być ogromnym potencjałem w planowaniu przekształceń tej przestrzeni, mogącym zapobiegać negatywnym skutkom zmian klimatycznych. Z tego powodu, Natura powinna stać się swego rodzaju „stroną” w dialogu wszystkich interesariuszy o przyszłości tych terenów. Uważamy, że w dotychczasowej filozofii i praktyce planowania przekształceń terenów dawnej Stoczni Gdańskiej takie myślenie ma charakter wręcz przełomowy, do tej pory bowiem nie zauważano roli środowiska naturalnego w rozwoju tego miejsca. Ten swoisty reset oddaje zresztą bardzo dobrze tytuł naszego procesu STOCZNIA OD NOWA.

MISJA

Misją motywującą
nasze wspólne działania było / jest:

Stworzenie atrakcyjnej dzielnicy śródmiejskiej, która w sposób twórczy i zrównoważony wykorzystuje znaczenia i wartości wielowarstwowego dziedzictwa kulturowego dawnej Stoczni Gdańskiej, w tym przede wszystkim zaawansowanej technologicznie produkcji oraz społecznej i dialogicznej solidarności, odpowiadając jednocześnie na kulturowe wyzwania przyszłości, zwłaszcza w zakresie ekologii.

STOCZNIA OD NOWA
memeoryofwater.eu

Gdańsk, 2020